

FOCUS 2024 - 2028

*Samenwerken aan duurzaam
onderwijs van de toekomst*

Colofon

Teksten en redactie

De Regionale VO-HO netwerken

Vormgeving

Buro Blûn

Illustraties

BuroKOM

November 2023

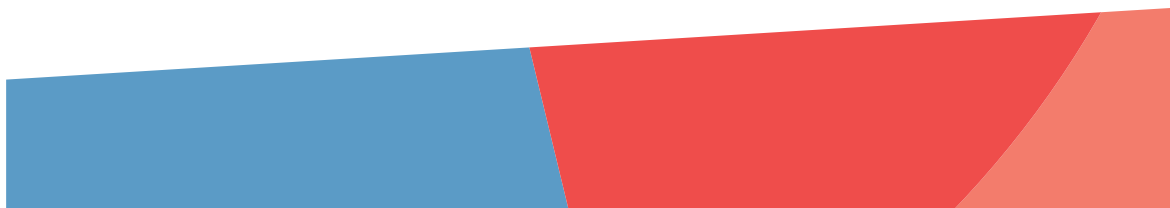
Auteursrechten voorbehouden. Gebruik van de inhoud van deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

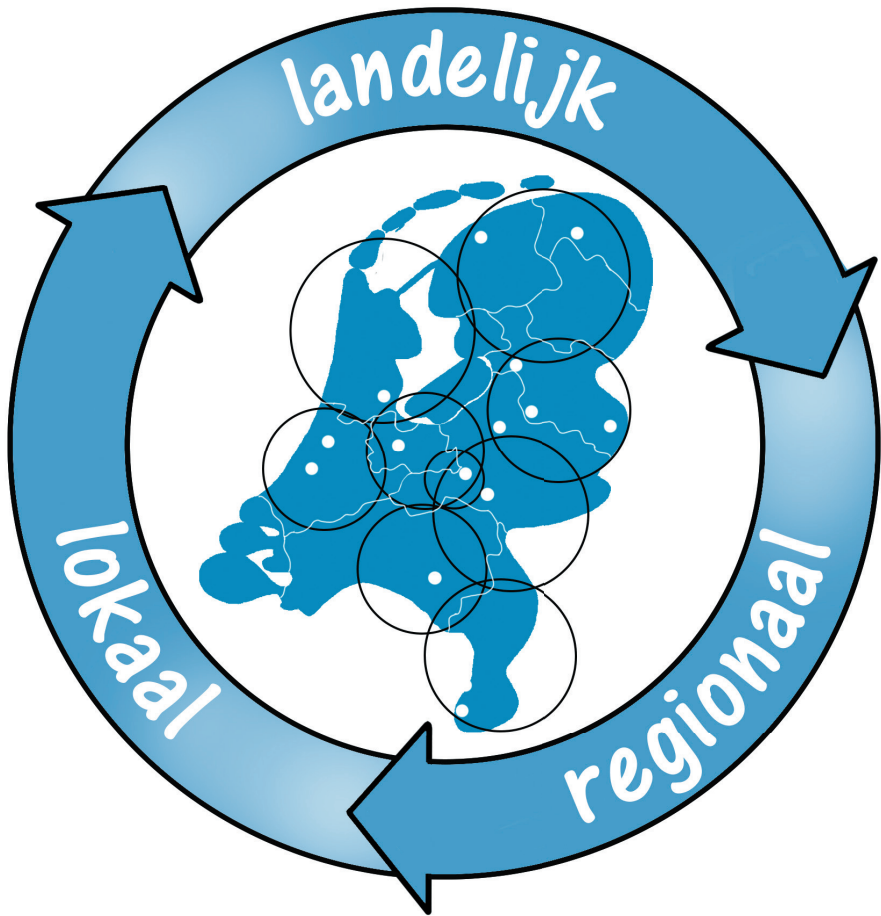
Website: www.vohonetwerken.nl

Inhoud

Introductie	5
Terugblik Focus 2018 – 2023	9
Focus 2024 - 2028	11
Sterke positionering en verduurzaming in een landelijke kennis community	12
Regionale verbinding en interdisciplinaire samenwerking alfa, bèta en gamma domeinen	14
Landelijke beleidsdoelen vanuit overheid en onderwijsraden verbinden en stimuleren	15

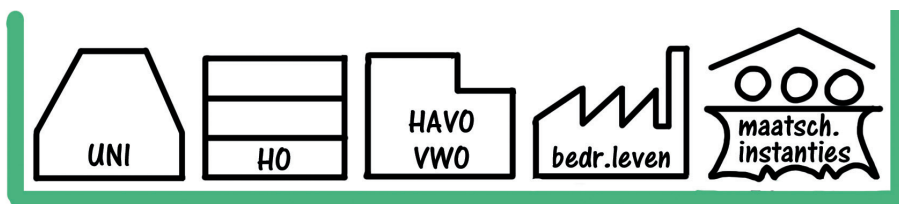

Introductie

Studiesucces in het hoger onderwijs begint in het voortgezet onderwijs. Om deze reden werken havo- en vwo-scholen, hogescholen en universiteiten, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties al sinds 2004 samen aan een verbetering van de aansluiting, doorlopende vak- en curriculumontwikkeling én de professionele ontwikkeling van onderwijsprofessionals.

Aanvankelijk verliep dit via de bèta brede regionale steunpunten, later werden leerling- en docentactiviteiten samengebracht in de Regionale VO-HO netwerken en zijn in een groot aantal regio's de netwerken uitgebreid naar de alfa-en gammadomeinen.

Landelijke dekking

Er zijn 9 Regionale VO-HO netwerken. In deze netwerken staan de leerlingen, docenten en scholen in het voortgezet onderwijs in verbinding met hoger onderwijsinstellingen en andere relevante partners. Dit doen de netwerken verankerd in de maatschappelijke opdracht: de behoeften van de maatschappij en arbeidsmarkt. Maatwerk is hierbij leidend: elke regio, school, docent en leerling heeft immers andere behoeftes.

Binnen de landelijke samenwerking van de Regionale VO-HO netwerken vindt structureel overleg en afstemming plaats met ketenpartners zoals met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de onderwijsraden, Platform Talent voor Technologie en SLO.

Missie

Het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een succesvolle leerloopbaan van leerlingen en het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs in de gehele onderwijsketen.

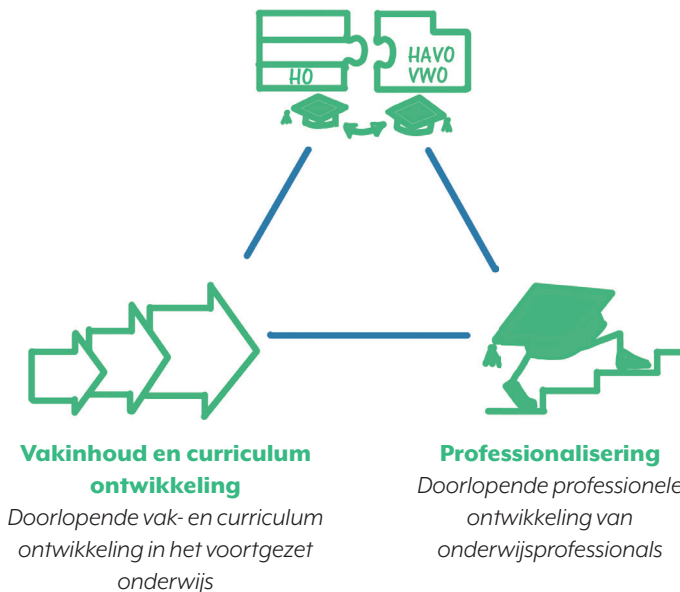
De missie van de Regionale VO-HO netwerken is om de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en hoger onderwijs te verbeteren, professionalisering van onderwijsprofessionals te stimuleren en ontwikkelingen op het gebied van vakinhoud en curriculum te agenderen. Door deze samenwerking op regionaal niveau goed te organiseren en landelijk met elkaar te versterken maken we impact.

Door het verbinden van onderstaande thema's zorgen we ervoor dat iedere leerling op de juiste plek zich kan voorbereiden op de toekomst.

Een regionaal VO-HO netwerk is een (vak)inhoudelijk samenwerkingsnetwerk dat zich committeert aan:

Aansluiting VO <-> HO

Verbetering van de aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs

Visie

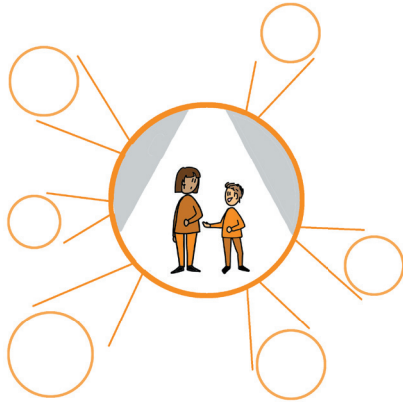
Leerlingen leren van bevolgen en inspirerende onderwijsprofessionals en ervaren een drempelloze overstap naar vervolgonderwijs.

De Regionale VO-HO netwerken vormen hiertoe een stimulerende en verbindende rol in alle onderwijsregio's voor alle (alfa, bèta en gamma) leerlingen en docenten. Er wordt gewerkt vanuit het perspectief van de leerling en docent. De netwerken leren van elkaar, werken onderling samen en brengen belanghebbenden bij elkaar. We gaan niet voor snel succes, maar willen een duurzame verbindende partner zijn met oog voor passende oplossingen in het onderwijs.

Binnen de samenwerking van de Regionale VO-HO netwerken worden de initiatieven en activiteiten samengebracht en gezamenlijk overkoepelende vraagstukken met betrekking tot aansluiting, vakinhoud- en curriculumontwikkeling en professionalisering van onderwijsprofessionals geagendeerd en verder gebracht.

Om de onderlinge samenwerking tussen de Regionale VO-HO netwerken te versterken is in 2017 de focus 2018-2023 ontwikkeld. In de focus 2024-2028 is de strategische samenwerking verder uitgewerkt en zijn nieuwe ambities uitgesproken.

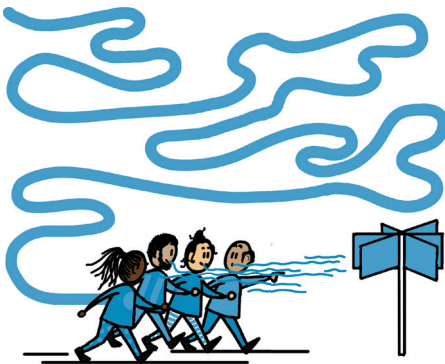
Sleutelwoorden voor succes

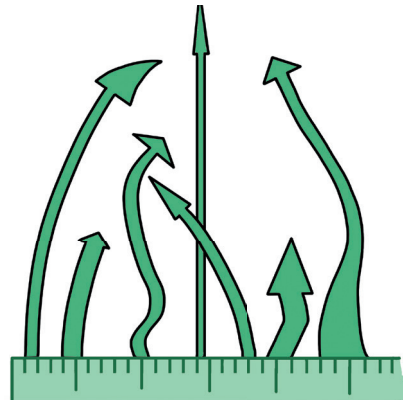
Docent en leerling centraal

Landelijke kennisdeling en afstemming

Lange adem

Bottom-up op basis van maatwerk

Terugblik Focus 2018 – 2023

In de Focus 2018-2023 hebben de Regionale VO-HO netwerken hun commitment uitgesproken voor het verder versterken van de onderlinge samenwerking en samenwerking met de landelijke partners om een bijdrage te leveren aan goed onderwijs. Onderstaand geven we een terugblik op behaalde resultaten:

Ontwikkelen van een gezamenlijke lijn voor interne en externe positionering.

- Gezamenlijk een landelijke tweedaagse leerlingactiviteit gerealiseerd: de Hannover Messe Challenge.
- Overlegstructuur onderling geprofessionaliseerd.

Verbreding naar alfa- en gammavakken faciliteren door te leren van elkaars ervaringen en delen van best practices.

- Actieve samenwerking binnen de Regionale VO-HO netwerken met alfa- en gamma-domeinen ingericht met als resultaat afstemming van programma's en kennisdeling.
- Eerste gezamenlijke landelijke VO-HO conferentie in 2022, in 2023 verder voortgebouwd.

Ontwikkelen van een regionale visie voor verbreding.

- Door het organiseren van structurele overleggen en heidagen is de samenwerkingsdriehoek verder geconcretiseerd en Focus 2024-2028 gerealiseerd.
- Verbreding van landelijk netwerk door uitbreiding met de regio Limburg en Noord-Brabant.

Actieve rol bij de ontwikkeling van curriculum.nu.

- Feedback vanuit het voortgezet en hoger onderwijs gecoördineerd.
- Vertegenwoordiger in de advieskring actualisatie examenprogramma's natuurwetenschappelijke vakken voor het hoger onderwijs.

Bijdrage aan plan van aanpak t.b.v. terugdringen van het lerarentekort.

- Actieve rol gehad bij het initiatief Studentinzet op School.
- Partner in Europees onderzoek rondom behouden van STEM-docenten: Teach4Life.

Verbeteren van zichtbaarheid Regionale VO-HO netwerken.

- Gezamenlijke website gerealiseerd t.b.v. informeren van landelijke partners.
- Deelgenomen aan landelijke en internationale projecten, programma's en overlegtafels, zoals Teach4Life, Techniepact en vakinhoudelijke conferenties voor docenten.
- Gesprekspartner bij landelijke partners geweest zoals bij Ministerie van OCW, Bètadecanen, 4TU en Platform Talent voor Technologie.

Focus 2024 - 2028

De Focus 2024 – 2028 is een actieagenda voor een periode van vijf jaar. Naast een breed meerjarenperspectief, schetst het concrete, gezamenlijke programmalijnen, met passende onderliggende acties voor de komende jaren. Om in te spelen op actuele ontwikkelingen, worden deze acties jaarlijks bijgesteld.

De focus 2024 - 2028 is onderverdeeld in 3 programmalijnen:

1. Sterke positionering en verduurzaming in een landelijke kennis community.
2. Regionale verbinding en interdisciplinaire samenwerking alfa, bèta en gamma domeinen.
3. Landelijke beleidsdoelen vanuit overheid en onderwijsraden verbinden en stimuleren.

Sterke positionering en verduurzaming in een landelijke kennis community

De aanwezigheid van de juiste randvoorwaarden is noodzakelijk voor het succes en het behalen van onze missie. Een belangrijke rol hiervoor is weggelegd in een duidelijke positionering van de Regionale VO-HO netwerken en de relatie met de landelijke partners.

Sterke positionering

Voor verduurzaming met specifiek aandacht voor het alfa en gamma domein, blijft het voor de Regionale VO-HO netwerken van belang om de onderlinge samenwerking verder te formaliseren en de relaties met regionale en landelijke stakeholders te onderhouden en uit te bouwen.

Financiële borging

De financiële borging van netwerken blijft een uitdaging. Door een tripartite investering van overheidssubsidie en middelen van de regionale partners uit het voortgezet en hoger onderwijs, is de afgelopen jaren een stevige infrastructuur opgebouwd. Het blijft noodzakelijk om de positie van het netwerk binnen de regio en binnen de participerende onderwijsinstellingen verder te verstevigen: hoe wordt de samenwerking binnen het netwerk geborgd en hoe faciliteren alle betrokken partijen het netwerk?

Kennisuitwisseling en kwaliteitszorg

Kennisuitwisseling en kwaliteitszorg staan bij de Regionale VO-HO netwerken hoog op de agenda. Het is belangrijk om te blijven leren en vernieuwen. Kennisdeling tussen de netwerken gebeurt op regionale, landelijke of internationale conferenties en bijeenkomsten. Ook wisselen de netwerken 5 x per jaar kennis en ervaringen uit in het landelijk VO-HO netwerkenoverleg voor afstemming, kennisdeling en versterking van de onderlinge relaties.

In 2024-2028

- Formaliseren wij de samenwerking als partner in het landelijke VO-HO netwerk. Hiervoor werken wij aan:
  - een samenwerkingsovereenkomst met financiële afspraken die op het niveau van decaan onderwijs wordt getekend;
  - een huishoudelijk reglement waarin onze werkwijze is vastgelegd: o.a. werkzaamheden voorzitterschap, vicevoorzitterschap, secretaris en penningmeester (incl. evt. roulatieschema); bekostiging van gemeenschappelijke zaken, te verwachten urenbesteding.
- Onderzoeken wij het formaliseren van de governance: bv. door het oprichten van een Raad van Advies.
- Versterken wij de regio zonder een Regionaal VO-HO netwerk (Zeeland) en regio's in oprichting (Noord-Brabant; Limburg).

Regionale verbinding en interdisciplinaire samenwerking alfa, bèta en gamma domeinen

De infrastructuur van de Regionale VO-HO netwerken leent zich goed voor verbinding met andere programma's en thema's binnen landelijk en regionaal onderwijsbeleid. Daardoor is er steeds meer sprake van regionale metanetwerken. Met andere woorden: regionale educatieve 'ecosystemen', waar relevante partners elkaar in verschillende contexten treffen en op basis van bestaande relaties goed kunnen schakelen.

Regionale verbinding

De netwerken zoeken verbinding met regionale en landelijke stakeholders om met elkaar in gesprek te gaan over verbreding binnen de onderwijsketen. Zo kunnen projecten sneller en beter starten binnen bestaande (meta)netwerken. Bovendien sluit die werkwijze aan bij de breed gedeelde wens om beleidsversnippering tegen te gaan en te komen tot een integrale aanpak.

Interdisciplinaire samenwerking

De afgelopen jaren is er een sterke ontwikkeling geweest in de interdisciplinaire samenwerking tussen de alfa, bèta en gamma domeinen. Belangrijk hierbij is de mogelijkheid om te leren van elkaars ervaringen onder meer door best practices te delen en toe te werken naar samenwerking op landelijke beleidsthema's.

In 2024-2028

- Verstevigen wij de interdisciplinaire samenwerking tussen alfa, bèta en gamma domeinen.
- Intensiveren wij de samenwerking met de hogescholen. Door het delen van best practices op landelijke overleggen en conferenties kunnen we kennis en ervaring uitwisselen.
- Daarnaast zetten wij ons samen met regionale en landelijke stakeholders in om met elkaar in gesprek te gaan over verbreding binnen de onderwijsketen. Hierbij ambiëren de netwerken om een basis te vormen voor aansluiting voortgezet en hoger onderwijs, vakinhoud en curriculumontwikkeling en professionalisering van onderwijsprofessionals.

Landelijke beleidsdoelen vanuit overheid en onderwijsraden verbinden en stimuleren

Het onderwijsveld staat niet stil. Diverse uitdagingen, zoals o.a. het docentenvraagstuk, dalende resultaten in basisvaardigheden en voortdurende aandacht voor goede loopbaanoriëntatie maken dat onderwijsinnovatie blijvend hoog op de agenda staat bij de overheid, de onderwijsraden alsook bij de individuele scholen.

Uit een recent NRO-onderzoeksproject* blijkt dat netwerken, zoals de Regionale VO-HO netwerken, zich goed lenen om duurzame onderwijsinnovatie tot stand te brengen. De Regionale VO-HO netwerken zetten zich gezamenlijk actief in om bij te dragen bij de implementatie van de volgende actuele beleidsthema's:

- Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's
- Docentenvraagstuk
- Kansengelijkheid

Daarnaast functioneren de netwerken als een community met een signaleringsfunctie. Eventuele knelpunten in het onderwijsveld worden gesignaleerd, op de agenda gezet en gezamenlijk opgelost. De Regionale VO-HO netwerken zijn hiermee een stevige gesprekspartner richting o.a. Ministerie van OCW en de onderwijsraden op onderstaande beleidsthema's.

---

* Project aansluiting op het hoger onderwijs NRO, 2023

Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's

Om leerlingen goed voor te bereiden op hun toekomst is het belangrijk dat het curriculum van de vakken op het voortgezet onderwijs actueel blijft. Een actueel curriculum draagt tevens bij aan kansengelijkheid, goede doorstroom naar het vervolgonderwijs en het kunnen functioneren in de maatschappij. Afgelopen decennia hebben verschillende vernieuwingstrajecten plaatsgevonden: Onderwijs2023; curriculum.nu en de huidige actualisatie van de kerndoelen en examenprogramma's onder leiding van SLO.

Sinds 2004 bieden de Regionale VO-HO netwerken de infrastructuur voor de implementatie van de vernieuwingen o.a. via de vaksteunpunten die ontstaan zijn door de invoering van het nieuwe vak Natuur, Leven en Techniek (NLT) en de vernieuwing in het kader van de Sectorplannen Natuur- en Scheikunde.

In 2024-2028

- Nemen wij een coördinerende rol met betrekking op feedback op actualisatie van de kerndoelen (onderbouw voortgezet onderwijs) en examenprogramma's.
- Hebben wij een actieve rol bij de fase van beproeving en implementatie van de nieuwe kerndoelen en examenprogramma's binnen de aangesloten netwerkscholen, door zowel landelijke als regionaal professionaliseringsaanbod en kennisdeling te faciliteren.

Docentenvraagstuk

Ondanks vele programma's en initiatieven van afgelopen jaren blijft het tekort aan onderwijsprofessionals (leraren, schoolleiders, ondersteuners) toenemen, onder meer door vergrijzing, teruglopende instroom aan de lerarenopleidingen en grote uitval van startende leraren. Naast deze kwantitatieve uitdaging ligt er ook een kwalitatief vraagstuk: ontwikkelingen in het onderwijsaanbod en de maatschappij vragen om andere (nieuwe) kennis en vaardigheden van onderwijsprofessionals.

Het docentenvraagstuk is complex: een samenhangend geheel van verschillende factoren op meerdere niveaus en sectoren.

De thema's *werven*, *matchen*, *opleiden*, *begeleiden* en *professionaliseren* in de huidige en toekomstige onderwijsregio's sluiten naadloos aan bij de missie van de Regionale VO-HO Netwerken.

De Regionale VO-HO netwerken dragen bij aan oplossingen voor het docentenvraagstuk door:

- Nieuwe doelgroepen te inspireren o.a. d.m.v. initiatieven zoals de Persoonlijk Assistent van de Leraar.
- Onderwijsprofessionals goed en actueel op te leiden en na te scholen.
- Het belang om personeelsbeleid anders te organiseren te agenderen met focus op behoud van docenten.

In 2024-2028

- Dragen wij actief bij aan de plannen van de Onderwijsregio's en het Nationaal Aanpak Professionalisering van Leraren, door o.a. het verzorgen van het vakinhoudelijke professionaliseringsaanbod.
- Stimuleren wij met hun netwerkscholen om het personeelsbeleid anders te organiseren en verkennen ze samen de mogelijkheden voor het inzetten van nieuwe doelgroepen.
- Zijn wij actief betrokken bij de Sectorplancommissie m.b.t. thema outreach en het opleiden van leraren.

Kansengelijkheid

Een drempelloze overstap naar een vervolgopleiding moet niet afhankelijk zijn van de achtergronden van leerlingen, zoals het inkomen of opleidingsniveau van hun ouders. Maar dat is vaak wél zo en dit probleem wordt niet kleiner. Integendeel, uit verschillende onderzoeken blijkt dat de kansongelijkheid toeneemt in het Nederlandse onderwijs.

De Nederlandse overheid streeft naar onderwijs waarin alle leerlingen en studenten zich thuis voelen en het beste uit zichzelf halen, ongeacht hun thuissituatie, talenten of achtergrond. Het bevorderen van kansengelijkheid staat al jaren op de agenda.

In het kader van de aansluiting VO-HO staat kansengelijkheid hoog op de agenda bij onze samenwerkingspartners LICA, Universiteiten van Nederland, Expertisepunt LOB, VHTO en SLO.

In 2024-2028

- Intensiveren wij de samenwerking met de samenwerkingspartners LICA, Universiteiten van Nederland, Expertisepunt LOB, VHTO en SLO. Door het delen van best practices op landelijke overleggen en conferenties delen we kennis en wisselen we ervaringen uit.

Tot slot

Samenwerking tussen het voortgezet onderwijs, hoger onderwijs en ander organisaties is van onschatbare waarde voor de ontwikkeling van het onderwijs en de voorbereiding van leerlingen op de toekomst.

Voor het slagen en uitvoeren van onze missie is het maken van stevige afspraken in de regio cruciaal. Het behouden en versterken van de opgebouwde samenwerking is ons streven voor de komende jaren.

Alleen met betrokkenheid van alle relevante belanghebbenden op het gebied van uitbreiding naar het alfa-en gammadomein, het docentenvraagstuk kunnen wij de geformuleerde actielijnen succesvol uitvoeren.

